

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ФАКУЛЬТЕТ № 4

**КАФЕДРА ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ТА
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ»**

для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Економічна безпека
підприємства» денної та заочної форми навчання

Обговорено та затверджено на
засіданні кафедри
від «25» серпня 2023 року,
протокол № 1

Кропивницький – 2023

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Виконання і захист курсової роботи є завершеним етапом навчання за навчальною дисципліною «Економіка підприємств», кінцевим результатом самостійної індивідуальної навчальної діяльності здобувачів та здобувачок вищої освіти, дослідженням, яке підводить підсумки вивчення дисципліни, що передбачені навчальним планом підготовки.

Виконання курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємства» – одна з активних форм навчання, спрямованого на розвиток гнучкого організаційно-юридичного та нестандартного мислення, вміння узагальнювати та аналізувати економічну інформацію, виховання творчого дослідницького підходу до вирішення проблем, що існують в сфері економічної діяльності підприємств.

Результатом написання курсової роботи є набуття здобувачами таких програмних результатів навчання:

проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності - ПРН 10;

застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати - ПРН 12;

ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники -ПРН 13;

вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки - ПРН 16.

Курсова робота виконується на основі поглибленого вивчення чинного фінансово – облікового законодавства України, спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури в сері економіки підприємств, передового досвіду з теми, яка вивчається, а також результатів проведених здобувачами та здобувачками вищої освіти власних досліджень.

Курсова робота з дисципліни «Економіка підприємств» має характеризуватися логічністю, доказовістю, аргументованістю і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений аналіз досліджуваної теми;
- містити науковий стиль викладення матеріалу;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення окремих напрямків діяльності досліджуваного об'єкта;
- мати належне оформлення;
- бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

Курсова робота повинна виконуватися українською мовою.

Після завершення виконання курсова робота з дисципліни «Економіка підприємств» підлягає реєстрації на кафедрі господарсько – правових дисциплін та економічної безпеки факультету № 4 ДонДУВС.

Курсова робота виконуються з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань з різних аспектів економічної діяльності підприємств, одержаних здобувачами та здобувачками вищої освіти за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Вирішення завдання курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» повинно ґрунтуватися на опануванні теоретичного матеріалу і методів самостійного дослідження, послідовного викладання, практичного застосування теоретичних знань у розрізі тем дисципліни .

Основними завданнями виконання курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» є:

- 1) закріплення, систематизація та поглиблення теоретичних знань з обраної теми дослідження;
- 2) вироблення вміння використовувати теоретичні знання для вирішення практичних питань;
- 3) формування та розвиток навичок наукового дослідження;
- 4) закріплення вміння розробляти обґрунтовані пропозиції щодо обраної теми;
- 5) розвиток ораторських здібностей під час захисту курсової роботи.

У процесі виконання курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» здобувачі та здобувачки вищої освіти у відповідності до кваліфікаційних вимог повинні проявити:

- знання загальнотеоретичних, загально-юридичних і професійно орієнтованих дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання економічної діяльності підприємств;
- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію у відповідності до мети дослідження з питань економіки підприємств;
- вміння формулювати висновки і обґрунтувати конкретні пропозиції щодо вдосконалення окремих напрямків економічної діяльності реального досліджувального об'єкта за обраною темою курсової роботи;
- вміння проводити власні дослідження (складання схем, аналітичних таблиць, діаграм) та аналізувати статистичну інформацію, котра стосується напрямку економічного дослідження.

Найбільш важливими загальними вимогами щодо виконання курсових робіт з дисципліни «Економіка підприємств» є такі:

- тема курсової розкривається на основі вивчення всіх необхідних нормативних і широкого кола літературних джерел з обраної економічної проблематики;
- теоретичні висновки у курсовій роботі висвітлюються у взаємозв'язку з фінансово - економічною практикою, правовими сегментами, які впливають на результати дослідження в динаміці та розвитку;
- текст викладається згідно з планом і виконується самостійно; забороняються дослівні запозичення з літературних економічних джерел, окрім використання коротких цитат з обов'язковими посиланнями на джерело;

– наукова література може бути довільної давності, але рекомендується використовувати більш сучасну, а з давніх економічних джерел використовувати бажано в основному класичні наукові твори або справді необхідні для обґрунтування чи підтвердження якогось висновку;

– оформлення курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» повністю повинна відповідати встановленим вимогам.

Курсова робота виконується відповідно до розробленої та затвердженої тематики, яка формулюється згідно з навчальною програмою, відображає і враховує тісний взаємозв'язок із завданнями економічної практики, а також відповідає сучасному стану і перспективам розвитку економічної науки та економічної практики.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ КУРСОВИХ РОБІТ ТА ПОРЯДОК ЇХ ВИБОРУ

Темою курсової роботи (предметом дослідження) є одне з актуальних питань певного виду економічної діяльності підприємств в межах вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємств», яка відповідає завданням та умінням.

Тематика курсових робіт з дисципліни «Економіка підприємств» розробляється кафедрою в межах змісту певної освітньої компоненти. Тематика щорічно переглядається та оновлюється.

Здобувачам та здобувачкам вищої освіти надається право самостійно обрати тему курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» згідно з тематикою, що запропонована кафедрою. Здобувачі та здобувачки вищої освіти за погодженням із кафедрою можуть запропонувати свою тему дослідження за умов відповідного обґрунтування доцільності її розробки (відповідно до попередньої власної науково дослідної роботи, можливостей отримання потрібної інформації на об'єкт дослідження тощо).

Після вибору теми курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» здобувачі та здобувачки вищої освіти зобов'язані зареєструвати її на кафедрі.

Перелік тем курсових робіт

1. Правові основи та напрями діяльності підприємств в ринкових умовах господарювання
2. Ринкове середовище господарювання підприємств та організацій
3. Методи управління діяльністю підприємства у ринкових умовах
4. Система управління персоналом підприємства
5. Ефективність відтворення і використання основних фондів підприємства
6. Амортизаційна політика підприємства в ринкових умовах господарювання
7. Нематеріальні ресурси підприємства, їх формування та ефективність використання

8. Нормування оборотних коштів підприємства
9. Ефективність використання оборотних коштів підприємства
10. Визначення необхідного розміру і джерел фінансування виробничих інвестицій
11. Формування та регулювання фінансових інвестицій (цінних паперів)
12. Оцінка ефективності виробничих інвестицій за ринкових умов господарювання
13. Загальні та пріоритетні напрямки технічних інновацій
14. Основні тенденції організаційного прогресу на сучасному етапі розвитку підприємства
15. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень
16. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства
17. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва
18. Формування та використання виробничої потужності підприємства
19. Малі підприємства та їх роль у ринкових умовах господарювання
20. Об'єктивна необхідність і тенденції розвитку диверсифікації виробництва
21. Виробнича і соціальна інфраструктура підприємства
22. Державне економічне регулювання виробничо-господарської діяльності підприємства
23. Планування розвитку діяльності підприємства у ринкових умовах господарювання
24. Організація оперативного планування діяльності підприємства
25. Вимірювання і забезпечення підвищення рівня якості і конкурентоспроможності продукції
26. Кадрова політика підприємства
27. Продуктивність праці персоналу підприємства: вимірювання, чинники і резерви підвищення
28. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту
29. Форми і системи оплати праці та їх удосконалення
30. Система участі працівників у прибутках підприємства
31. Складання кошторису виробництва
32. Калькуляція собівартості окремих виробів продукції
33. Стратегія і шляхи зниження поточних витрат
34. Ціни на промислову продукцію: загальна характеристика, методи встановлення і регулювання
35. Прибуток підприємства та шляхи його зростання
36. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства
37. Ефективність виробництва: вимірювання і чинники підвищення
38. Економічна безпека підприємства і шляхи запобігання внутрішнім та зовнішнім загрозам
39. Практика здійснення та ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання
40. Санація (фінансове оздоровлення) підприємства
41. Банкрутство підприємства: механізм визначення та шляхи подолання
42. Методологічні основи обґрунтування множинних цілей діяльності

підприємства

43.Тенденції щодо зміни в Україні кількості підприємств за формою власності майна і чисельністю працівників

44.Соціально-економічні переваги акціонування державних підприємств

45.Актуальні проблеми обґрунтування виробничої й загальної структури підприємств різних форм власності

46.Доцільність та ефективність створення холдингових компаній в окремих галузях економіки України

47.Оцінка основних принципів поведінки суб'єктів господарювання на вітчизняному та світовому ринках

48.Основні параметри формування належного підприємницького середовища в Україні

49.Сучасні проблеми активізації підприємництва в Україні

50.Проблеми створення та ефективного функціонування міжнародних спільних підприємств в Україні

51.Наукове обґрунтування доцільного (найбільш ефективного) типу організаційної структури управління щойно утвореним підприємством

52.Формування і функціонування ринку праці за сучасних умов господарювання

53.Проблеми визначення необхідної кількості управлінського персоналу підприємства

54.Тенденції динаміки структури персоналу підприємств різних галузей промисловості та народного господарства України

55.Проблеми оновлення й використання окремих груп основних фондів на підприємствах різних галузей народного господарства України

56.Видова класифікація і структура основних фондів підприємств та організацій України

57.Характеристика та особливості використання окремих об'єктів промислової власності

58.Характеристика та використання об'єктів інтелектуальної власності, що охороняються авторськими та суміжними правами

59.Патентно-ліцензійна діяльність підприємств та організацій за ринкових умов господарювання

60.Рівень забезпеченості підприємств (організацій) необхідними оборотними коштами за сучасних умов господарювання

61.Способи підвищення ефективності використання оборотних коштів на підприємствах різних галузей народного господарства України

62.Характеристика і роль окремих видів цінних паперів у фінансуванні розвитку виробництва та економічної діяльності різних суб'єктів господарювання

63.Основні чинники підвищення ефективності формування і використання виробничих інвестицій

64.Змістовна характеристика та економічне обґрунтування інвестиційних проектів різних суб'єктів господарювання

65.Аналітична оцінка впливу організаційно-технічних та інших нововведень

на економічні та соціально-екологічні показники діяльності підприємств України

66.Поняття та ключові особливості сучасної науково-технічної революції

67.Сучасні загальні та пріоритетні напрями НТП в окремих галузях народного господарства України

68.Передумови та способи ефективнішого використання виробничих потужностей підприємств різних галузей економіки України

69.Енергозабезпечення діючих підприємств та економічна ефективність зменшення енергоємності виробництва

70.Сучасні напрями мінімізації складських запасів окремих видів матеріальних ресурсів і залишків на складах готової продукції

71.Соціальна діяльність та ефективність виробництва: обґрунтування й визначення взаємного впливу

72.Тенденції розвитку соціальної інфраструктури на підприємствах (в організаціях) за ринкових умов господарювання

73.Бюджетне планування економічного та соціального розвитку країни

74.Кредитна система, її функції та вплив на розвиток народного господарства країни

75.Принципи побудови та способи вдосконалення податкової системи держави

76.Об'єктивна необхідність і проблеми стратегічного планування на підприємствах різних форм власності

77.Методи вимірювання та показники рівня продуктивності праці на підприємствах різних форм власності

78.Об'єктивна необхідність застосування різних форм і систем оплати праці персоналу підприємств

79.Види та практика застосування доплат і надбавок до заробітної плати окремих категорій персоналу

80. Теоретичні аспекти формування фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану

81.Склад калькуляційних витрат та проблеми зниження собівартості промислової продукції

82.Об'єктивність застосування різноманітних видів цін (тарифів) на продукцію (послуги) в сучасній системі господарювання

83.Чинники і резерви зростання прибутку суб'єктів господарювання (підприємницьких структур)

84. Концептуальні основи економічної безпеки суб'єктів господарювання в сучасних реаліях

85.Економічна безпека в системі діяльності фірми за ринкових умов господарювання

86.Практика здійснення та ефективність реструктуризації підприємств і структурної перебудови окремих галузей народного господарства України

87.Програма та процес санації суб'єктів господарювання

88.Виявлення та аналіз причин банкрутства суб'єктів господарювання

3. КЕРІВНИЦТВО І РЕЦЕНЗУВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Викладачі кафедри надають науково-методичну допомогу здобувачам та здобувачкам вищої освіти в самостійній роботі над курсовою роботою з дисципліни «Економіка підприємств». Вони проводять індивідуальні консультації здобувачів та здобувачок вищої освіти, надають допомогу щодо пошуку необхідної емпіричної бази курсової роботи, організують зв'язок з практичними економічними підрозділами підприємств з питань отримання статистичної інформації необхідної для підготовки роботи.

Рецензування курсових робіт з дисципліни «Економіка підприємств» здійснюється провідними викладачами і науковцями кафедри, після її реєстрації у уповноваженої особи на кафедрі. На виконану курсову роботу викладачем кафедри складається рецензія в письмовій формі, яка додається до роботи.

Не пізніше десяти днів з моменту реєстрації здобувачі та здобувачки вищої освіти зобов'язані звернутися до уповноваженої особи кафедри для з'ясування результатів рецензування роботи. У випадку отримання негативної рецензії здобувачі та здобувачки вищої освіти зобов'язані протягом десяти днів усунути зазначені у рецензії недоліки та подати роботу з дисципліни «Економіка підприємств» до повторного рецензування. На доопрацювання робота може бути повернена не більше двох разів. У випадку третього виявлення невідповідності встановленим вимогам до написання, курсова робота не зараховується як підсумковий контроль, ставиться незадовільна оцінка.

У разі відсутності порушення вимог до написання курсової роботи науковий керівник протягом десяти днів надає на курсову роботу письмову рецензію. Рецензування курсової роботи є однією з основних та обов'язкових форм керівництва самостійною роботою здобувача/здобувачки вищої освіти, засобом контролю виконання індивідуального навчального плану та рівня засвоєння навчального матеріалу.

Завершена курсова робота здобувача подається у друкованому та/або електронному виді на кафедру.

У випадку порушення термінів та порядку подання курсової роботи без поважних причин здобувач/здобувачка вищої освіти не допускається до захисту.

4. ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Основні етапи виконання курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств»:

1. Вибір і реєстрація теми.
2. Отримання консультації у викладача кафедри з приводу обраної теми.

3. Опрацювання нормативно-правових актів, фахових економічних літературних джерел, статистичних даних.
4. Складання плану курсової роботи.
5. Написання тексту курсової роботи.
6. Оформлення курсової роботи.
7. Подання роботи на кафедру для реєстрації та рецензування.
8. З'ясування результатів рецензування.
9. Підготовка до захисту роботи.
10. Захист курсової роботи.

Курсова робота з дисципліни «Економіка підприємств» має виконуватися здобувачами та здобувачками вищої освіти у повній відповідності до затвердженого календарного плану. У випадках відставання від графіка здобувачі вищої освіти зобов'язані надати пояснення на кафедрі.

На період виконання курсових робіт на кафедрі складається графік консультацій викладачів, згідно з яким забезпечується систематична співпраця здобувачів та здобувачок вищої освіти та викладачів над курсовою роботою. Систематичні консультації допомагають у виборі дослідження, контролі дотримання вимог до змісту і оформлення курсової роботи, своєчасному усуненні відхилень. Оперативне і уважне виконання рекомендацій викладачів сприяє своєчасному поданню курсової роботи, є запорукою успішного захисту.

Якщо здобувач або здобувачка вищої освіти не підготує курсову роботу в зазначений кафедрою строк, завідувач кафедри подає декану факультету доповідну записку про не допуск здобувача або здобувачки вищої освіти до захисту курсової роботи.

Роботу над обраною темою рекомендується починати з підбору та вивчення літератури. Для підбора літератури слід використовувати перелік рекомендованої літератури. При виконанні курсової роботи рекомендується використовувати державні законодавчі та нормативні документи, підручники, монографії та іншу спеціальну літературу, переклади закордонної літератури, які стосуються теми.

В процесі вивчення економічної літератури окремі положення рекомендується конспектувати, щоб у подальшому на основі цих записів самостійно викласти теоретичну частину роботи. У випадку запозичення з літературних джерел цитат та цифрового матеріалу необхідно зробити посилання на джерело.

В ході виконання курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» доцільно провести власні дослідження. З цією метою здобувачами та здобувачками вищої освіти можуть бути проведені: аналіз статистичних та оперативних даних базового підприємства та інше.

Курсова робота не повинна містити плагіату, а при її написанні здобувачі мають дотримуватися принципів академічної доброчесності. Якщо у викладача, який здійснює консультування та керівництво курсовою роботою виникають сумніви щодо дотримання академічної доброчесності при написанні курсової роботи, що обумовлено наявністю у роботі положень,

висновків, даних, ідей та наукових результатів, які отримані іншими авторами, та (або) відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання на такі тексти, курсова робота перевіряється на плагіат. Для перевірки унікальності курсової роботи обирається програма, яка здійснює її перевірку на плагіат та функціональні можливості якої в максимальній мірі дозволяють забезпечити ефективне виявлення запозичень; використовуються як програми пошуку і виявлення плагіату з відкритим кодом доступу, які дозволяють визначити ступінь унікальності тексту і знайти в Інтернеті повні або часткові копії документів, опубліковані на інших сайтах, так і ліцензійне програмне забезпечення, доступне для використання в університеті (Unicheck). За умови виявлення ознак академічного плагіату, курсова робота направляється на доопрацювання й допускається до захисту тільки після усунення виявлених порушень академічної доброчесності.

Курсова робота не повинна містити плагіату, а при її написанні здобувачі мають дотримуватися принципів академічної доброчесності. Якщо у викладача, який здійснює консультування та керівництво курсовою роботою виникають сумніви щодо дотримання академічної доброчесності при написанні курсової роботи, що обумовлено наявністю у роботі положень, висновків, даних, ідей та наукових результатів, які отримані іншими авторами, та (або) відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання на такі тексти, курсова робота перевіряється на плагіат. Для перевірки унікальності курсової роботи обирається програма, яка здійснює її перевірку на плагіат та функціональні можливості якої в максимальній мірі дозволяють забезпечити ефективне виявлення запозичень; використовуються як програми пошуку і виявлення плагіату з відкритим кодом доступу, які дозволяють визначити ступінь унікальності тексту і знайти в Інтернеті повні або часткові копії документів, опубліковані на інших сайтах, так і ліцензійне програмне забезпечення, доступне для використання в університеті (Unicheck). За умови виявлення ознак академічного плагіату, курсова робота направляється на доопрацювання й допускається до захисту тільки після усунення виявлених порушень академічної доброчесності.

5. ЗМІСТ ТА ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з дисципліни «Економіка підприємств» повинна мати обсяг мінімум 25 – 30 сторінок тексту в комп'ютерному наборі (40 – 50 сторінок рукописного тексту).

Матеріал курсової роботи слід подавати у такій послідовності:

- титульна сторінка (додаток А);
- зміст (додаток Б);
- перелік умовних позначень (у разі потреби) (додаток В);
- вступ (додаток Г);
- основна частина (додаток Д);
- висновки;

- додатки;
- список використаних джерел (додаток Е).

Титульна сторінка містить найменування закладу вищої освіти, найменування кафедри, назву навчальної дисципліни, тему курсової роботи, прізвище, ім'я та й інші відомості про автора, місто і рік (додаток А).

Зміст курсової роботи дисципліни «Економіка підприємств» визначається її темою і відбивається у плані. Відповідно до передбачуваної теми здобувачі та здобувачки вищої освіти самостійно або за рекомендацією викладача кафедри добирають літературні джерела й відповідні нормативно-правові акти і складають план.

План курсової роботи бажано, щоб був складним і містив: вступ; мінімум три питання (для простого плану); мінімум два розділи, кожен з яких має не менш як два параграфи (для складного плану); висновки; додатки; список використаних джерел.

ВСТУП КУРСОВОЇ РОБОТИ

У вступі зазначається:

- актуальність теми курсової роботи
- мета і завдання дослідження
- об'єкт дослідження
- предмет дослідження
- методи дослідження
- новизна курсової роботи
- практична значимість курсової роботи
- структура курсової роботи.

Актуальність теми курсової роботи розкриває сучасний стан розробленості теми курсової роботи, висвітлює проблемні питання, доцільність її написання, наводяться вчені які займалися вивченням цієї теми тощо.

Мета курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» повинна бути лаконічною і чіткою. Визначити мету дослідження – означає визначити навіщо ми його проводимо. Мета дослідження орієнтує на його кінцевий результат, завдання формулюють питання, на які повинно бути отримано відповідь для реалізації мети дослідження.

Орієнтовані формулювання завдань дослідження:

- дослідити...
- визначити....
- проаналізувати...
- уточнити...
- вивчити...
- розробити...
- сформулювати...

Об'єкт та предмет дослідження.

Об'єкт – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, яке береться здобувачами вищої освіти для вивчення. Предмет – це те, що знаходиться в межах об'єкту. Об'єкт – це та частина наукового знання, з якою дослідник має справу. Предмет дослідження – це той аспект проблеми, досліджуючи який, ми пізнаємо цілісний об'єкт, виділяючи його головні, найбільш суттєві ознаки. Предмет курсової роботи частіше за все співпадає з визначенням її теми або є дуже близьким до неї. Об'єкт і предмет дослідження як наукові категорії співвідносяться як загальне і часткове.

Методи дослідження (методологія дослідження). В цій частині вступу зазначаються ті методи наукового пізнання, які використовувалися автором при дослідженні. Методи дослідження обираються з урахуванням специфіки завдань дослідження, а не шляхом звичайного перерахування всіх відомих методів. До того ж зазначаючи метод дослідження здобувач вищої освіти повинен зазначити, в якому питанні його використовували, що саме було досліджено за допомогою цього методу.

Методи наукового пізнання розподіляють на загальнонаукові і спеціальні, які відносяться до конкретної науки.

До загальнонаукових методів частіше за все використовують такі:

- логічний метод. Закони і правила мислення, що визначаються діалектичною і формальною логікою, пронизують всі приватно наукові прийоми. Збирання і накопичення фактичного матеріалу підпорядковуються законам і правилам логічного мислення. Логічний метод дозволяє з істинних суджень-посилань отримати істинні судження-висновки.

- історичний метод передбачає дослідження історії аспектів проблеми в її послідовному розвитку, зі всіма властивими ним рисами і особливостями. У наукових дослідженнях використовуються специфічні історичні методи – хронологічний, проблемно-хронологічний, син хронологічний, метод періодизації, ретроспективний, статистичний.

- діалектичний метод дає загальне спрямування наукового дослідження, формує загальні методологічні установки і служить засобом орієнтації в емпіричному матеріалі.

- системно-структурний метод дослідження включає в себе такі операції та прийоми: розгляд будь-яких об'єктів, явищ як складних утворень, що мають певну структуру і є компонентами більш загальних систем; пізнання особливостей структури об'єкта; виявлення законів структурних відносин і зовнішніх зв'язків, формулювання цих законів не тільки у якісному, але й кількісному вигляді, уявлення їх у формі системи управлінь; пошук системо утворюючих фактів, об'єктивних законів, що обумовлюють перехід від якостей елементів до якісно нових властивостей цілісної системи.

- метод аналізу – процес уявного розчленування предмету, явища на частини (ознаки, властивості, відносини).

- метод синтезу – це поєднання виявлених в ході аналізу сторін предмету в єдине ціле.

- індукція – рух думки від одиничного до загального.

- дедукція – сходження процесу пізнання від загального до одиничного.

Перелік загальнонаукових методів є достатньо великим і залежить від конкретного дослідження.

Частіше за все в юридичній науці використовуються такі методи наукового дослідження:

- спеціально-юридичний (формально-догматичний) метод. Це зовнішня юридична обробка правового матеріалу. Вона включає такі прийоми: опис юридичних норм, юридичної практики; встановлення ознак правових явищ, розробку понять та їх визначено; класифікацію правових явищ; встановлення їх природи з точки зору правових конструкцій, загальних положень юридичної науки тощо

- конкретно-соціологічний метод. Це таке дослідження правових явищ, коли вони розглядається на основі соціологічного матеріалу – фактичних даних, що характеризують соціальну необхідність правового регулювання, його передумови, реальну дію, ефективність тощо.

- порівняльно-правовий метод. Це таке дослідження двох і більше інститутів, правових систем, правових явищ, правових норм тощо, при якому ставиться завдання виявлення загального і відмінного, або відмінного і протилежного, чи спільного.

Новизна курсової роботи. Для курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» це поняття відносне, і скоріш за все стосується здобувача або здобувачки вищої освіти, які обрали цю тему, тобто нова для них проблема. Для її формування слід використовувати такі фрази: «Новизна цього дослідження полягає у наступному...», «Новизна і теоретичні значимість роботи: ...».

Як правило, новизна дослідження тісно пов'язана з його теоретичною значимістю, тобто тим внеском, який вносить робота в підготовку бакалавра. Наприклад : «Проведене дослідження розширює уявлення здобувачів вищої освіти про» або «Результати роботи доповнюють відомості про...»

Практична значимість курсової роботи. Практична значимість результатів дослідження може полягати у можливості вирішення практичного економічного завдання, проведенні подальших досліджень або для використання в процесі підготовки фахівців з економіки підприємств.. Частіше за все практична значимість курсової роботи полягає у можливому використанні її положень у навчальному процесі при вивченні певних дисциплін (тем) та у науковій діяльності здобувачів вищої освіти.

Структура курсової роботи. Зазначається з чого складається робота. Приблизне оформлення структури курсової роботи: «Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків (на 2 сторінках) та списку використаних джерел (26 найменувань). Загальний обсяг курсової роботи становить 35 сторінок».Обсяг вступу курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» не повинен перевищувати 3 – 4 сторінок.

ОСНОВНА ЧАСТИНА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Основна частина курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» як правило містить теоретичну та практичну частини. Основна частина складається з розділів та підрозділів (при складному змісті) чи питань (при простому змісті). Загальний обсяг основної частини повинен складати не менше 20 сторінок друкованого тексту та 30 сторінок рукописного тексту. До того ж обсяг окремих розділів чи питань повинен бути пропорційним один до одного.

Викладення матеріалу основної частини курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» частіше за все повинно починатися з теоретичного обґрунтування, розкривати сутність, значення, класифікаційні характеристики, історію та сучасні тенденції предмету дослідження.

Розглядають загальні теоретичні підходи до теми з використанням літературних джерел із досліджуваної проблематики, можливе порівняння різних точок зору, використання опублікованих статистичних даних із посиланням на джерела.

Бажано ілюструвати текст графічними матеріалами: схемами, графіками, діаграмами тощо. Їх можна розташовувати як в середині тексту основної частини, так і в додатках до курсової роботи. Усі таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися тлумаченням за висновками, які дозволяють визначити їх сутність.

Якщо можливо, текст слід ілюструвати реальними документами (що наводяться в додатках), які за необхідністю повинні супроводжуватися стислим коментарем.

Особливе значення має правильне узагальнення накопиченого фактичного матеріалу, групування та обробка даних, на основі яких провадиться кваліфікаційний аналіз, обґрунтовуються пропозиції, робляться висновки.

Слід відзначити, що кожний розділ (питання) курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» повинен закінчуватися певним висновком, який узагальнює дослідження цього питання.

ВИСНОВКИ

Пропозиції здобувачів та здобувачок вищої освіти щодо науково-практичного вирішення окремих питань теми курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» повинні відповідати критеріям оптимальності, цільової ефективності та практичної втіленості. У висновках викладають найважливіші результати, одержані в курсовій роботі.

Обсяг висновків курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» не повинен перевищувати 3-4 сторінок.

6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з дисципліни «Економіка підприємств» повинна бути написана на конкретному теоретичному практичному матеріалі організації та відобразити результати самостійного дослідження.

До курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» висуваються такі вимоги:

а) достатня повнота і комплексність зібраних матеріалів, що дозволяє проаналізувати всі основні питання обраної теми;

б) юридична грамотність і глибина аналізу зібраних даних та матеріалів;

в) наявність у роботі рекомендацій з удосконалення того чи іншого виду діяльності в межах вивчення навчальної дисципліни;

г) охайне оформлення роботи.

Робота подається у роздрукованому (рукописному) вигляді на кафедру разом з електронним варіантом.

6.1. Загальні вимоги

Робота має бути надрукована (написана) на одному боці сторінок стандартного білого паперу формату А4 (210x 297мм.). Текст розташовується через півтори міжрядкових інтервали, шрифт **Times New Roman, 14-й кегль**, з міжрядковим інтервалом **1,5** і такою ж відстанню між абзацами, з однаковою щільністю та чіткістю тексту, з вирівнюванням основного тексту **по ширині**, грамотно викладеним, тобто без орфографічних, граматичних, синтаксичних і стилістичних помилок повинен починатися через два рядки після назв складових частин роботи.

Текст курсової роботи розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів берегів: з **лівою боку – 30 мм**, з **правого – 15 мм**, **зверху та знизу – 20 мм**.

Вписувати у друкований текст роботи окремі іншомовні слова, умовні позначення можна чорнилом, тушшю, пастою лише чорною кольору. При цьому щільність вписаного тексту має бути наближеною до щільності основного тексту.

Текст основної частини курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» поділяється на розділи і параграфи, згідно з планом курсової роботи.

Заголовки структурних частин курсової роботи «**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**РОЗДІЛ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**», «**ДОДАТКИ**», друкуються великими літерами посередині напівжирним зображенням, крапка не ставиться. Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу вирівнювання по-ширині, в кінці заголовка ставиться крапка.

Відстані, між заголовками (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3-4 інтервалам основного тексту (Додаток Д) .

Кожний розділ (для складного змісту), питання (для простого змісту) курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» слід починати з нової сторінки.

Завершену і оформлену належним чином роботу обов'язково підписує автор на титульній сторінці.

Мова курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» – українська, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, послідовність – логічна. Пряме переписування у роботі матеріалів із літературних джерел є не припустимим.

6.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подається арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» є титульна сторінка, яка включається до загальної нумерації сторінок і на який номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється у правому верхньому куті.

«ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують як розділи (питання). Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ». Параграфи нумеруються у межах кожного розділу, використовуючи номер розділу і порядковий номер параграфу, між якими ставиться крапка: наприклад «1.2» (другий параграф першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок параграфу (Додаток Д).

6.3 Ілюстрації та Додатки

Зміст ілюстрацій наведених у курсовій роботі з дисципліни «Економіка підприємств» має доповнювати текст роботи, поглиблювати розкриття сутності явища, наочно ілюструвати думки автора, і тому в тексті на кожен з них повинно бути посилання з коментарем.

Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми тощо) і таблиці слід подавати в роботі безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше, або на наступній сторінці. Якщо вони містяться на окремих сторінках роботи їх включають до загальної нумерації сторінок. Також можливе викладення ілюстрацій в додатках. На всі ілюстрації мають бути посилання в тексті.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка: наприклад, «Рис. 1.2» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Додатки до курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» мають містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою. Крім того, у додатки можна включати

допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприяння курсової роботи: статистичні матеріали; результати анкетувань, опитувань; іншу інформацію, яка підтверджує чи обґрунтовує матеріал викладений в основній частині курсової роботи.

Додатки оформлюються як продовження курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» після висновків і розмішують у порядку посилань у тексті.

Додаток повинен мати заголовок, написаний або надрукований малими літерами з першої великої літери посередині сторінки напівжирним зображенням і поряд – велика літера, що позначає додаток, наприклад **Додаток ____**.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Текст кожного додатка за необхідністю може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: «А. 2» - другий розділ додатка А; «В. 3.1.» - перший підрозділ третього розділу додатка В.

6.4. Посилання

Посилання в тексті курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» на конкретне джерело слід зазначати порядковим номером посилань, виділеним двома квадратними дужками і номером сторінки, на якій розміщується інформація, наприклад [1, с. 7].

Посилання в тексті роботи на кілька джерел інформації слід зазначити порядковим номером посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «..... у працях [6-9]».

Якщо при написанні курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» використовується фрагмент тексту з певного джерела без обробки, його необхідно оформлювати як цитату, тобто у лапках і також зазначити порядковий номер посилань, виділений двома квадратними дужками і номером сторінки

6.5. Список використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел. Для курсової роботи мінімальна кількість джерел повинна складати 20 найменувань. У випадку мало розробленості теми у сучасній науці за узгодженням з кафедрою цю кількість може бути зменшено.

Джерела можна розмішувати одним з таких способів : у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування спосіб) чи в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Список використаних джерел складається з таких джерел: нормативно-правові акти; монографії, брошури, підручники, навчальні посібники; статті з журналів ; електронні джерела тощо.

Відомості про включені до списку джерела слід подавати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць (Додаток Е).

7. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» проводиться перед комісією у складі двох-трьох викладачів кафедри.

Під час підготовки до захисту здобувачі та здобувачки вищої освіти мають підготувати стисло доповідь щодо курсової роботи і підготовлені наочні матеріали (4 – 6 сторінок з найважливішими ілюстративними матеріалами, оформленими у вигляді презентації PowerPoint, або плакатів, або у вигляді ксерокопіювального роздаткового матеріалу, а також фотографії тощо).

Обсяг тексту доповіді має відповідати 7-10 хвилинам виступу. Доповідь повинна відобразити: актуальність теми, мету і завдання, основні результати курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» і творчі розробки автора.

Наочні матеріали мають послідовно ілюструвати доповідь здобувачів вищої освіти і забезпечувати повноту висвітлення всіх положень, які підлягають захисту.

Здобувачі та здобувачки вищої освіти стисло доповідають комісії сутність проведеного дослідження, дають оцінку отриманим результатам, ілюструючи доповідь посилання на наочні матеріали.

Під час захисту курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємств» викладачі можуть задавати доповідачам запитання щодо змісту курсової роботи. Відповіді здобувачів вищої освіти мають бути конкретними, аргументованими і короткими.

Після відповіді здобувачів вищої освіти на запитання викладачами виставляється оцінка за виконання курсової роботи.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РІВНЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Курсова робота здобувача/здобувачки вищої освіти оцінюється як окрема навчальна дисципліна за таким розподілом балів:

Критерії оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
– робота виконана самостійно, на високому науковому рівні, зміст повністю відповідає назві, поставленій меті і завданням;	А 90-100	Відмінно

<ul style="list-style-type: none"> – зроблено глибокий і всебічний аналіз наукових джерел; – сформульовано власні пропозиції і практичні рекомендації; – робота оформлена з дотриманням усіх вимог; – відсутні помилки при цитуванні та посиланні на роботи інших авторів; – під час захисту роботи здобувач/здобувачка вищої освіти чітко і послідовно викладають сутність і результати дослідження, аргументовано захищають свої пропозиції й власну точку зору під час додаткових запитань 		
<ul style="list-style-type: none"> – робота виконана самостійно, зміст відповідає назві, завдання виконані і мета досягнута; – сформульовано власні пропозиції і практичні рекомендації; – авторські висновки зроблено на недостатньо високому рівні узагальнення; – в оформленні роботи є окремі недоліки; – не в достатній мірі проаналізовано літературу і джерела з досліджуваної теми; – робота є оригінальною, проте наявні незначні помилки при цитуванні та посиланні на роботи інших авторів; – під час захисту роботи здобувач/здобувачка вищої освіти чітко і послідовно викладають сутність і результати дослідження, аргументовано захищають свої пропозиції й власну точку зору під час додаткових запитань 	В 82-89	Добре
	С 75-81	
<ul style="list-style-type: none"> – робота написана самостійно, зміст розкрито недостатньо, завдання виконані не повністю, що позначилося на досягненні мети; – аналіз наукових джерел не повною мірою відбиває сучасний стан досліджуваної теми; – авторські висновки зроблено на недостатньо високому рівні узагальнення; – практичні рекомендації відсутні або не відповідають змісту роботи; – в оформленні роботи є недоліки, присутні порушення цитування та посилання на 	D 67-74	Задовільно
	E 60-66	

роботи інших авторів, наявні помилки; – під час захисту роботи здобувач/здобувачка вищої освіти викладають сутність і результати дослідження, проте не аргументовано відповідають на всі поставлені додаткові запитання		
– зміст роботи не розкритий; – робота оформлена без дотримання вимог, велика кількість помилок; – під час захисту роботи здобувач/здобувачка вищої освіти не послідовно викладають сутність і результати дослідження, не аргументовано відповідають на поставлені додаткові запитання	FX 35-59	Незадовільно
	F 1-34	

Оцінка за курсову роботу вноситься до відомості обліку успішності, індивідуального навчального плану здобувача/здобувачки вищої освіти, виставляється на титульному аркуші курсової роботи.

**Рекомендована оцінка видів навчальної діяльності
здобувача/здобувачки вищої освіти при виконанні курсової роботи**

№ п/п	Критерії оцінювання курсової роботи	Максимальна кількість балів
1	Теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат	5
2	Використання різних методів дослідження при написанні курсової роботи	5
3	Глибока проробка проблеми за матеріалами вітчизняної та зарубіжної літератури і чинним законодавством.	20
4	Самостійний і творчий підхід до аналізу емпіричного матеріалу	5
5	Науковий стиль викладення матеріалу	5
6	Обґрунтованість та вірогідність запропонованих висновків	10
7	Належне оформлення курсової роботи	10
8	Наявність змістовних додатків	10

9	Своєчасність здачі курсової роботи	5
10	Грамотний і аргументований захист курсової роботи перед комісією	20
11	Наявність демонстраційних матеріалів при захисті курсової роботи.	5
	Всього:	100

Курсові роботи, які виконані на дуже високому рівні, що перевищує звичайні вимоги до курсових робіт і оцінюються «відмінно», відзначаються особливо, а їх автора заохочуються:

- наданням доповіді на наукову конференцію за рекомендацією кафедри;
- опублікуванням за рішенням кафедри основних положень у наукових виданнях;
- рекомендацією роботи на конкурс курсантських та студентських наукових робіт.

ДОДОТКИ
Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ № 4

КАФЕДРА ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ТА
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Економіка підприємств»
на тему 5. Ефективність відтворення і використання основних фондів
підприємства

Здобувача/здобувачки вищої освіти 2 курсу
факультету № 4 навчальної групи 222
спеціальності 051 «Економіка»
Іванова Юрія Віталійовича
Порядковий номер у журналі 5

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Додаток Б
Зразок складного плану курсової роботи

ЗМІСТ

СПИСОК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи формування фінансових результатів діяльності підприємств

1.1. Поняття та види фінансових результатів діяльності підприємств

1.2. Методика формування фінансових результатів діяльності підприємств

РОЗДІЛ 2. Оцінка та аналіз фінансових результатів діяльності базового підприємства

2.1. Економічна характеристика діяльності базового підприємства

2.2. Аналітична оцінка динаміки фінансових результатів базового підприємства

РОЗДІЛ 3. Напрямки покращення фінансових результатів діяльності базового підприємства

3.1. Проблеми та перспективи розвитку базового підприємства

3.2. Рекомендації збільшення фінансових результатів діяльності базового підприємства

ВИСНОВКИ

ДОДАТКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

У випадку використання простого плану, він повинен мати такий вигляд

ЗМІСТ

СПИСОК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВСТУП

1. Поняття та види формування фінансових результатів діяльності підприємств

2. Методика формування фінансових результатів діяльності підприємств

3. Оцінка фінансових результатів діяльності базового підприємства

4. Аналіз фінансових результатів діяльності базового підприємства

5. Напрямки покращення фінансових результатів діяльності
базового підприємства

ВИСНОВКИ

ДОДАТКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Додаток В**ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ**

ВРУ	Верховна рада України
КМУ	Кабінет міністрів України
МФУ	Міністерство фінансів України
Н(С)БО	Національний (стандарт) бухгалтерського обліку
РНБ	Рада національної безпеки
МРЕТСГ	Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України

Додаток Г
ВСТУП

Актуальність теми курсової роботи. _____

Мета курсової роботи _____

Відповідно до поставленої мети сформульовано такі завдання:

-
-
-

Об'єкт курсової роботи – _____

Предмет дослідження – _____

Методологічна основа курсової роботи. _____

Новизна курсової роботи _____

Практична значимість курсової роботи _____

Структура курсової роботи _____

Додаток Д

РОЗДІЛ 1

назва розділу

1.1.

назва параграфу

Виклад основного матеріалу за питанням

Додаток Е

**ЗРАЗОК БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ
ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

КНИГИ	
<i>Приклади</i>	<i>Однотомні видання</i>
один автор	<p>Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.</p> <p>Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2012. 216 с.</p> <p>Кузніченко С. О. Закон України "Про правовий режим надзвичайного стану": наук.-практ. комент. / Одес. держ. ун-т внутр. справ. Харків: Право, 2015. 164 с.</p> <p>Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змін та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і переробл. Київ: Правова єдність, 2016. 810 с.</p> <p>Johnson L. K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.</p>
два автори	<p>Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2004. 192 с.</p> <p>Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах: практ. посіб. Харків: Право, 2011. 136 с.</p> <p>Петришина М. О., Петришин О. А. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2016. 44 с. (Серія "Наукові доповіді").</p> <p>Сташис В. В., Бажанов М. И. Преступления против личности в УК УССР и судебной практике. Изд. 2-е, испр. и доп. Харьков: Вища шк., 1987. 216 с.</p>
три автори	<p>Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 312 с.</p> <p>Сичевський В. В., Харитонов Є. І., Олейніков Д. О. Науково-практичний коментар до розділу I Особливої частини Кримінального кодексу України (Злочини проти основ національної безпеки України) / Служба безпеки</p>

	України. Харків: Право, 2016. 232 с. (Бібліотека слідчого). Helfer M. E., Kempe R. S., Krugman R. D. The battered child. 5th ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1997. 700 p.
чотири і більше авторів	Прилипка С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с. Коллективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: [б. в.], 2013. 352 с. Постклассическая онтология права: монографія / С. И. Максимов и др.; С.-Петербур. гос. ун-т; общ. ред. И. Л. Честнов. Санкт-Петербург: Алетейя, 2016. 688 с. (Толкование источников права) The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York, NY: Columbia University Press, 2010. 256 p.
автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)	Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 624 с. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків: Право, 2011. 656 с. Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геєць. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с. Plath S. The unabridged journals / ed. K. V. Kukil. New York, NY: Anchor, 2000. 680 p.
автор(и) та перекладач(и)	Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / вступ. ст. Н. И. Панова; пер. с итал. М. М. Исаев. Киев: Ин Юре, 2014. 240 с. (Памятники правовой мысли). Питерс Т., Уотермен Р. В поисках эффективного управления (опыт лучших компаний) / ред. Л. И. Евенко; пер.: Д. Васильев, В. Зотов. Москва: Прогресс, 1986. 424 с. Laplace P. S. A philosophical essay on probabilities / trans.: F. W. Truscott, F. L. Emory. Original work published 1814. New York, NY: Dover, 1951. 196 p
без автора	Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. моногр. / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 520 с. (Серія "Наукові праці кафедри господарського права Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого"; т. 1). Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с.

	<p>Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / ред. М. І. Хавронюк. Київ: Дакор, 2016. 496 с.</p> <p>Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с.</p> <p>Правове виховання в сучасній Україні: монографія / за заг. ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, О. Г. Данильян. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2013. 440 с.</p> <p>Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 30 верес. 2016 р. Київ: Нац. акад. прокуратури України. 2016. 432 с.</p> <p>Twenty-four hours a day. Miami, FL: BN Publishing, 2010. 400 p.</p>
Приклади	Багатотомні видання
	<p>Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. Наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. 848 с.</p> <p>Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.</p> <p>Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с.</p> <p>Кучерявенко Н. П. Курс податкового права: в 6 т. Харків: Право, 2007. Т. 4: Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p> <p>Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: у 4 т. / ред. О. В. Стовба. Харків: Апостиль, 2015. Т. 2. 329 с.</p> <p>Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків: Право, 2009. Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p>
ІНШІ ВИДАННЯ	
автореферати дисертацій	<p>Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2010. 36 с.</p> <p>Лісов О. С. Новітня вітчизняна історіографія створення та діяльності розвідки і контррозвідки України у 1917–1991 роках: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22 / Нац. ун-т оборони України ім. Івана Черняхівського. Київ, 2017. 20</p>

	с.
десертації	<p>Сокурєнко В. В. Публічне адміністрування сферою оборони в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2016. 573 с.</p> <p>Костєнко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 183 с.</p> <p>Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p</p>
архівні документи	<p>Лист Голови Спільки «Чорнобиль» Г. Ф. Лєпіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спільки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64, 64 зв., 71.</p> <p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаніка НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
патенти	<p>Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
препринти	<p>Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт / НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>Шиляєв Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков: ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ 2006-4).</p>
стандарти	<p>ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p>

	<p>ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
бібліографічні покажчики	<p>Володимир Володимирович Сташис: (до 85-річчя від дня народж. та 60-річчя наук.-пед. і громад. діяльності) / Нац. акад. прав. наук України; упоряд.: В. І. Борисов, В. І. Тютюгін, Л. М. Демидова. Харків: Право, 2010. 108 с. (Біографія і бібліографія вчених-правознавців).</p> <p>Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992–2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків: Одиссей, 2003. 128 с.</p> <p>Систематизований покажчик матеріалів з питань адміністративної реформи, опублікованих у Віснику Національної академії державного управління за 1997–2005 роки / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; уклад.: О. О. Бабінова, О. Г. Белінська. Київ: Вид-во НАДУ, 2006. 11 с.</p>
каталоги	<p>Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк: Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів: Новий час, 2003. 160 с.</p>
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
розділ книги	<p>Борисова В. И. Право частной собственности в системе социально-экономических прав и свобод граждан и пути его реализации. Харьковская цивилистическая школа: право собственности: монография / ред. И. В. Спасибо-Фатеева. Харьков: Право, 2012. Разд. 3, гл. 1. С. 87–99.</p> <p>Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності. Кримінологія. Загальна та Особлива частини: підручник / ред. В. В. Голіна. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2009. Розд. 15. С. 138–145.</p> <p>Тацій В. Я. Повертаючись до питання боротьби зі</p>

	<p>злочинами у сфері приватизації. Тацій В. Я. Вибрані статті, виступи, інтерв'ю. Харків: Право, 2010. С. 221–229.</p> <p>Хряпінський П. Кримінально-правові засоби заохочення у публічному праві України. Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія / за ред.: О. В. Козаченко, Є. Л. Стрельцов. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 87–109.</p> <p>O'Neil J. M., Egan J. Men's and women's gender role journeys: A metaphor for healing, transition, and transformation. <i>Gender issues across the life cycle</i> / Ed. B. R. Wainrib. New York, NY: Springer, 1992. P. 107–123.</p>
	<p>Боднар Т. В. Договір про закупівлю: особливості укладання і забезпечення. <i>Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин</i>: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народж. В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2017 р.). Харків: Право, 2017. С. 7–9.</p> <p>Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. <i>Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні</i>: матеріали XXII Харків. політолог. читань (м. Харків, 21 трав. 2009 р.). Харків, 2009. С. 47–49.</p> <p>Шаповал В. Свобода та "природні права" людини як основа людського виміру права. <i>Антропология права: філософський та юридичний виміри (стан, проблеми, перспективи)</i>: матеріали першого всеукр. круглого столу, м. Львів, 16–17 верес. 2005 р. Львів: Край, 2006. С. 286–295.</p> <p>Wu C. K., Makhlouf M. M. Predicting the response of Aluminium casting alloys to heat treatment. <i>Light Metals 2011: Proceedings of the technical sessions presented by the TMS Aluminium Committee at the TMS 2011 Annual Meeting & Exhibition, San Diego</i>,</p>
<p>стаття з довідкового видання</p>	<p>Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ: Юрид. думка, 2007. С. 550.</p> <p>Гончаренко В. Д. Повне зібрання законів Російської імперії. <i>Велика українська юридична енциклопедія</i>. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. С. 573–574.</p> <p>Ріяка В. О. Декларація митна. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ: Укр. енцикл., 1998. Т. 2. С. 29.</p> <p>Bergmann P. G. Relativity. <i>The New Encyclopedia Britannica</i>. Chicago, IL: Encyclopedia Britannica, 1993. Vol. 26. P. 501–508</p>

<p>стаття з продовжуваного видання</p>	<p>Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. <i>Проблеми законності</i>. Харків. 2013. Вип. 123. С. 65–77.</p> <p>Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу: українські реалії. <i>Вісник Національної академії правових наук України</i>. Харків, 2010. № 2. С. 28–39.</p> <p>Семенюк О. Г. Заходи безпеки в системі охорони державної таємниці. <i>Держава і право. Юридичні науки</i>. Київ, 2016. Вип. 72. С. 152–166.</p>
<p>стаття з періодичного видання (журнал, газета)</p>	<p>Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2016. № 4. С. 84–88.</p> <p>Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. <i>Право України</i>. 2009. № 10. С. 57–60.</p> <p>Benjamin A. C. The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i>. 1960. Vol. 31, No. 9. P. 471–480.</p> <p>Середа М. Мирні зібрання: практика адмін. судів 2015 р. <i>Юридичний вісник України</i>. 2016. 12–18 лют. (№ 6). С. 5.</p> <p>Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. <i>Голос України</i>. 2016. 29 січ. (№ 16). С. 6–7.</p> <p>Itzkoff D. A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i>. 2010. March 31. P. C1.</p>
<p>рецензії</p>	<p>Биков О. Нагальність оптимального міжнародно-правового врегулювання глобальних біоетичних проблем сучасності. <i>Віче</i>. 2016. № 1/2. С. 20–21. Рец. на кн.: Третякова В. Г. Міжнародно-правове регулювання глобальних біоетичних проблем: монографія. Київ: Кондор, 2013. 407 с.</p> <p>Драч О. О. [Рецензія]. <i>Український історичний журнал</i>, 2016. № 1. С. 217–219. Рец. на кн.: Темченко А. І. Традиційні мантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси: ІнтралігаTOP, 2015. 112 с.</p> <p>Csikos R., Garcia E., Worley R. Book Reviews. <i>Journal of Criminal Justice Education</i>. 2010. Vol. 21, No. 1. P. 93–99.</p> <p>Review of the book: Beck E., Britto S., Andrews A. In the shadow of death: Restorative justice and death row families. Oxford, NY: Oxford University Press, 2007. 336 p</p>
<p>ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ</p>	
<p>електронні ресурси</p>	<p>Аналіз стану здійснення судочинства в 2015 році (за даними судової статистики). URL: http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F</p>

	<p>9F72E78DA88ECC2257F730036F282 (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. <i>Теорія і практика правознавства</i>: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL: http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302 (дата звернення: 17.06.2016).</p> <p>Карнаух Б. П. Тлумачення договору: короткий нарис із наднаціональної і транснаціональної точок зору. <i>Проблеми законності</i>. 2016. Вип. 135. С. 39–51. DOI: http://dx.doi.org/10.21564/2414-990x.135.83852.</p> <p>Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу злочинності та віктимізації в Україні: монографія. Харків; Костянтинівка, Сектор "С" АТО: Юрайт, 2016. 116 с. URL: http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/12015/1/Obolencev_2016_mon.pdf (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Colletta L. Political satire and postmodern irony in the age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, No. 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p> <p>Feminism. <i>Encyclopædia Britannica online</i>. URL: http://www.britannica.com/EBchecked/topic/724633/feminism.</p> <p>Trammell A. Magic: The gathering in material and virtual space: An ethnographic approach toward understanding players who dislike online play. <i>Meaningful Play 2010</i>: October 21–23, 2010, East Lansing, MI. URL: http://meaningfulplay.msu.edu/proceedings2010/mp2010_paper_42.pdf (Last accessed: 17.03.2017)</p>
ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ АКТИ	
<p>Законодавчі та нормативні акти</p>	<p>Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.</p> <p>Конституційний Суд України: рішення, висновки / відп. ред. А. С. Головін; уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко. Київ: Логос, 2011. Кн. 10. 431 с.</p> <p>Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.</p> <p>Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. <i>Освіта</i>. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4.</p> <p>Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. <i>Голос України</i>. 2015. 10 черв. (№</p>

	<p>101). С. 4.</p> <p>Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом М-ва юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (у ред. наказу від 26.12.2012 р. № 1950/5). <i>Офіційний вісник України</i>. 2013. № 3. Ст. 91.</p> <p>Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2001. № 25–26. Ст. 131.</p> <p>Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: постанова Каб. Міністрів України від 15.06.1998 р. № 1099. <i>Офіційний вісник України</i>. 1998. № 28. Ст. 1062.</p> <p>Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Дата оновлення: 12.03.2017. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1678-18 (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році: від 15.09.2016 р. № 5132. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60035 (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Ухвала апеляційного суду Полтавської області від 27 серпня 2014 р., судова справа № 551/818/14-к. URL: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41131992# (дата звернення: 17.06.2016).</p> <p>Case of Benham v. The United Kingdom (Application no. 19380/92): Judgment European Court of Human Rights, 10 June 1996. URL:</p>
--	---

Додаток Ж
Приблизний перелік наукових зворотів, які використовуються при написанні курсової роботи

Для чого використовується	Приклади наукових зворотів
актуальність	На сьогодні особливої актуальності набуває...
	Доволі актуальним залишаються питання ...
	Все більшого поширення набувають ...
	Однією з найбільш актуальних проблем є ...
	Особливе місце займає ...
	Особливу актуальність ...
	Зміни в сучасному суспільстві обумовлюють ...
висновок	Викладені міркування дозволяють зробити висновок
	Викладені факти дозволяють зробити висновок про необхідність
	Підсумовуючи зазначимо...
	Виходячи з цього, можна говорити, що
	Таким чином, розглянувши питання можна висновувати таке
	Отже, зазначене свідчить
	Отже, можна зробити висновок, що
	Проведені дослідження дозволяють зробити такі висновки
думка авторів	На думку...
	вчений на нашу думку справедливо
	Ми підтримуємо позицію відомого вченого ... про те, що
	Цілком обґрунтованою є позиція...
 так само як і ... зазначає, що
	Дану позицію розділяє ряд вчених, які також вважають
	Одні автори вважають....., інші....., деякі з них ...
	Безперечно, на наш погляд, твердження, що
	Автор вважає (зазначає, підкреслює, наголошує, відстоює позицію)
	Існує думка ...
наша думка	Автори на нашу думку помиляються...
	На нашу думку ...
	Ми вважаємо ...
	На наш погляд
упевненість	Дійсно ...
	Без сумніву ...
	Ми можемо бути упевнені ...
	Поза сумнівом ...

приклад	Наприклад, це може бути ...
	Наприклад ...
	Розглянемо ... на прикладі ...
	Приведені приклади наочно демонструють ...
	Відомі такі випадки, коли ...
	Прикладом може слугувати ...
уточнення	У зв'язку з даним визначенням необхідно уточнити, що..
	Точніше сказати ...
	В окремих випадках ...
	Зокрема ...
цитати	Тут, на наш погляд, необхідно встановити відмінність ...
	Він пише: « ... »
	Вчений... каже: «»
авторське узагальнення	Наведемо думку ... про те, що «»
	Більшість дослідників, що ототожнюють ...
	Прихильниками вказаної точки зору є ...
	Ми не розділяємо широко поширені уявлення про ...
	У роботі Н. цій проблемі приділяє велику (мале) увагу
	Як відзначають провідні вчені, що займаються цією проблематикою ...
	Істотний внесок у вивчення ... внесли роботи ...
В юридичній літературі зазначається (пропонується, розглядається, простежується, описується) ...	
акцентування	Дослідження показало, що ...
	На нашу думку, особливої уваги заслуговують питання .
	Відзначимо тут, що ...
	Особлива увага в цій проблемі викликає питання ...
	Слід зазначити, що при розгляді ...
	У центрі нашої уваги будуть, головним чином ...
	Найбільш послідовна, повна і детально розроблена ...
доцільність	Виходячи з цих міркувань, слідуює будувати ... не на ... , а на ...
	Саме тому, повинно складатися не тільки з ... , але і містити ...
	Враховуючи зазначене доцільно...
	Саме тому, слід ...